

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

Runa

Briselē, 2016. gada 13. oktobrī

Eiropas Revīzijas palātas priekšsēdētāja Klausa Heinera Lēnes (*Klaus-Heiner Lehne*) runa

ERP 2015. gada pārskata prezentācija
Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komiteja (CONT)
Briselē, 2016. gada 13. oktobrī

Jāsaskaņo ar runāto tekstu.
Izšķirošā ir runātā runa.

ECA Press

Mark Rogerson – runaspersona

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – preses sekretārs

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E-pasts: press@eca.europa.eu

[@EUAuditorsECA](https://twitter.com/EUAuditorsECA)

Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu

Cienījamā priekšsēdētājas kundze!
Cienījamā priekšsēdētāja vietniece Georgijevas kundze!
Godātie Eiropas Parlamenta deputāti!

Priecājos jūs šogad iepazīstināt ar Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto pārskatu par 2015. finanšu gadu – šis man ir pirmais gads Palātas priekšsēdētāja amatā un pirmais mēnesis šo pienākumu izpildē.

Notikumi, kas risinājušies kopš 2015. gada beigām, ir satricinājuši Eiropas Savienības pamatus, un līdz ar to ir iestājies introspekcijas periods. Jautājums, kurš nodarbina visu prātus, ir šāds: “kāpēc tik daudz iedzīvotāju pagriež muguru Eiropas projektam”? Man šķiet, ka daļēji atbilde uz šo jautājumu ir tāda, ka Eiropas Savienības iestādes, kuras mēs pārstāvam, ir zināmā mērā zaudējušas iedzīvotāju uzticību. Turpmākajos mēnešos un gados ES būs svarīgs uzdevums šo uzticību atgūt. Un es uzskatu, ka Eiropas Revīzijas palātai būs svarīga loma šajā procesā. Turpmākajās minūtēs es gribētu palūkoties uz to, kas ir jādara turpmāk, kā arī atskatīties uz Palātas konstatējumiem 2015. gada pārskatā.

Ir skaidrs, ka ir vajadzīga reforma. Taču jebkādai reformai ir jābalstās uz stabiliem finanšu pamatiem. Neatkarīgi no tā, vai Eiropas Savienībā ir 28 vai 27 dalībvalstis, pareiza finanšu pārvaldība joprojām būs vienlīdz svarīga. Palāta uzskata, ka īpaši svarīgi ir četri elementi.

Pirmkārt, ES pārskatiem ir jābūt labiem. Cilvēki nemaz nevar sākt mums uzticēties, ja viņi neuzskata, ka mēs pienācīgi pārvaldām viņu naudu un rūpīgi atskaitāmies par to, kā to darām.

ES pārskati par 2015. gadu bija sagatavoti saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un visos būtiskajos aspektos sniedz patiesu un objektīvu priekšstatu. Tāpēc mēs atkārtoti varējām sniegt atzinumu bez iebildēm par to ticamību.

Tomēr naudas summas, kas jāizmaksā kārtējā gadā un turpmākajos gados, joprojām ir ļoti lielas. Turklāt Komisija nav izstrādājusi naudas plūsmas prognozi turpmākajiem septiņiem līdz desmit gadiem. Šāda prognoze ļautu ieinteresētajām personām paredzēt nākotnes maksājumu vajadzības un budžeta prioritātes. Tā arī palīdzētu atjaunot uzticību. Komisijas sagatavotā vidēja termiņa maksājumu prognoze ir solis pareizajā virzienā.

Otrkārt, ES ir jānodrošina, ka tās finanšu noteikumi tiek piemēroti pareizi.

Nauda, kuru iemaksā pašreizējā ES budžetā un kuru no tā izmaksā, tiek precīzi iegrāmatota, bet pārāk daudz kļūdu joprojām tiek pieļauts tās tērēšanā, galvenokārt dalībvalstīs. Aplēstais kļūdu līmenis, ar kuru mēra pārkāpumu līmeni, 2015. gada maksājumiem ir 3,8 %. Tas ir aptuveni tāds pats kā iepriekšējos gados, bet joprojām pārsniedz mūsu noteikto 2 % būtiskuma sliekšni.

Augstāko aplēsto kļūdu līmeni mēs atkal konstatējam apakškategoriā “Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija” (5,2 %) un “Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai” (4,4 %) izdevumos. Viszemākais aplēstais kļūdu līmenis bija administratīvajos izdevumos (0,6 %).

Atzinīgi jāvērtē tas, ka korigējošiem pasākumiem, ko īstenoja dalībvalstu iestādes un Komisija, bija pozitīva ietekme uz aplēsto kļūdu līmeni. Pretējā gadījumā tas būtu pārsniedzis 4 %.

Komisija arī sniedz novērtējumu par potenciālo turpmāko korigējošo pasākumu ietekmi uz 2015. gadu.

Tomēr, kaut gan Komisija ir strādājusi, lai uzlabotu riska un korigējošo pasākumu ietekmes novērtējumu, joprojām ir iespējami uzlabojumi.

Pietiekami lielas naudas summas atgūšana, lai kļūdu līmeni pazeminātu zem diviem procentiem, būtu atzinīgi vērtējams sasniegums. Tomēr mēs joprojām uzskatām, ka “profilakse ir labāka nekā ārstēšana”.

Eiropas nodokļu maksātājs daudz vairāk iegūtu, ja Komisija un dalībvalstis vairāk naudas jau uzreiz tērētu pienācīgi, nevis veltītu laiku, pūles un izdevumus tās atgūšanai pēc tam, kad ir atrastas kļūdas.

Ja Komisija, dalībvalstu iestādes vai neatkarīgie revidenti būtu izmantojuši visu tiem pieejamo informāciju, tie būtu varējuši novērst vai atklāt un izlabot nozīmīgu daļu kļūdu, pirms tika veikti attiecīgie maksājumi.

Palātas iegūtie rezultāti norāda arī uz to, ka ir iespējams samazināt kļūdu līmeni, uzlabojot izdevumu shēmu koncepciju.

Viens no faktoriem, kas visvairāk ietekmē kļūdu līmeni, ir atšķirība riska modeļos, kuri raksturīgi izmaksu atlīdzināšanas shēmām (ES atlīdzina attiecināmu darbību izmaksas, pamatojoties uz saņēmēju iesniegtajām izmaksu deklarācijām) un maksājumtiesību shēmām (maksājumus veic, ja ir izpildīti nosacījumi). Izmaksu atlīdzināšanā kļūdu līmenis (5,2 %) ir vairāk nekā divas reizes lielāks par kļūdu līmeni maksājumtiesību shēmās (1,9 %).

Cilvēki nevar uzticēties sistēmai, kuru viņi nesaprot. Izdevumu shēmu koncepcijas uzlabošana samazinās kļūdu līmeni un ļaus cilvēkiem shēmas izmantot ar lielāku pārliecību.

Cienījamā priekšsēdētājas kundze, godātie komitejas locekļi!

Laikā, kad daudziem labklājība nav pašsaprotams jēdziens, mūsu iedzīvotājiem ir jāzina, ka katrs viņu vārdā iztērētais eiro ir iztērēts labi jau pašā sākumā un ar labāko iespējamo ietekmi.

Tas arī nozīmē, ka jānodrošina pietiekamu līdzekļu novirzīšana politikas prioritātēm, par kurām panākta vienošanās, atstājot pietiekami daudz līdzekļu rezervē, lai pārvarētu krīzi. Saskaņā ar pašreizējo kārtību abu aspektu nodrošināšana ir bijusi sarežģīta.

Šo iemeslu dēļ mans priekštecis runāja par vajadzību īstenot “pilnīgi jaunu pieeju”.

Vēl ir pārāgri runāt par to, kad un vai tā īstenosies. Bet jau ir notikusi pašreizējo izdevumu plānu starposma pārskatīšana.

Tajā ir ietverti vairāki tiesību aktu priekšlikumi, kuru mērķis ir uzlabot budžeta elastīgumu un vienkāršot finanšu noteikumus. Palāta laika gaitā sniegs atzinumu par šiem priekšlikumiem.

Mēs atzinīgi vērtējam orientāciju uz rezultātiem, uz ko atkal aicināja Eiropas Komisija. Tomēr vēl trūkst līdzekļu atdeves dimensijas – un tāpēc es pievērsīšos pareizas finanšu pārvaldības trešajam elementam.

Eiropas Savienības iedzīvotāji grib un viņiem vajag redzēt, ka ES nodrošina līdzekļu atdevi. Viņiem ir jājūt, ka saņemtā vērtība ir lielāka, nekā būtu varējušas sniegt viņu valsts iestādes vienas pašas.

Tāpēc jājautā – vai ES projekti 2015. gadā nodrošināja līdzekļu atdevi? Vai to mērķi jau no paša sākuma bija reāli? Vai attiecīgās izmaksas bija pamatotas – ja “pamatotība” ir definēta attiecībā pret skaidru kritēriju? Vai programma vai projekts bija dārgāks vai lētāks nekā tad, ja tas būtu īstenots citā pārvaldības līmenī?

Uz šiem jautājumiem nevar sniegt vienkāršu atbildi, kamēr nav nodrošināta pareiza ziņošanas kārtība.

Šogad mēs akcentējam grūtības, ar kurām Komisija saskaras, ziņojot par pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” pētniecības un inovācijas izdevumu rezultātiem.

Mēs konstatējam, ka pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” ir panākti uzlabojumi salīdzinājumā ar Septīto pamatprogrammu, taču Komisijai vēl arvien bija ierobežotas iespējas uzraudzīt šīs

programmas darbības rezultātus un ziņot par tiem. Komisijas desmit jauno politisko prioritāšu saiknes ar stratēģiju "Eiropa 2020" un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" stratēģisko satvaru ir jāizklāsta skaidrāk. Šīs neskaidrības var ietekmēt arī citas ES darbības.

Rādītāji, ko Komisija izmanto darbības rezultātu mērīšanai, ir uzlabojušies, tomēr nepilnības ir saglabājušās. Komisijas ģenerāldirektorātiem ir jāpilnveido arī vadības mērķi.

Mēs atzinīgi vērtējam Komisijas starpposma pārskatīšanā formulēto aicinājumu sniegt vienkāršākus un labāk integrētus ziņojumus par ES budžeta izpildi un pārvaldību.

Mēs to esam ieteikuši vairākus gadus.

Mēs arī esam teikuši, ka vajadzīga turpmāka rīcība, ja netiek panākta līdzekļu atdeve.

Pašlaik tiek atzīts, ka viss ir kārtībā, ja visa nauda ir izlietota saskaņā ar noteikumiem un pienācīgi uzskaitīta. Taču tā nevajadzētu būt.

Ir jābūt reāliem stimuliem panākt līdzekļu atdevi, nevis vienkārši izpildīt izdevumu mērķus un izvairīties no noteikumu pārkāpšanas.

Tomēr pat tad, ja visa nauda ir uzskaitīta un visi noteikumi ir ievēroti, nav garantijas, ka ES finansētie projekti nodrošinās līdzekļu atdevi.

Ja cilvēki nevar pateikt, vai sistēma darbojas viņu interesēs, mēs nevaram gaidīt, lai viņi tai uzticētos.

Viņiem ir jāredz reāli rezultāti un to sasniegšanai iztērētie līdzekļi. Šai attiecībai starp vērtību un naudas līdzekļiem, kuri iztērēti, lai to radītu, ir jābūt daudz skaidrākai.

Cienījamā priekšsēdētājas kundze, godātie komitejas locekļi!

Uzticībai vajadzīga arī pārredzamība un pārlicība, un tas ir labas finanšu pārvaldības ceturtais elements.

Komisijai ir jāziņo Parlamentam un sabiedrībai pareizā informācija, un tas, ko paziņo, ir pienācīgi jāpārbauda un neatkarīgi jārevidē.

Tomēr arvien plašāk tiek izmantoti finanšu instrumenti, kurus tieši nefinansē no ES budžeta un kurus Palāta nerevidē, tāpēc gan pārskatatbildība, gan ES politikas virzienu un darbību koordinācija ir pakļautas lielākam riskam.

Mūsu revīzijas sniedz ne tikai neatkarīgu pārlicību, tās arī dod iespēju formulēt ieteikumus par to, kā uzlabot ES finanšu pārvaldību.

Komisija pieņem un īsteno lielu daļu mūsu ieteikumu.

Tomēr, kaut arī dalībvalstu informētības līmenis par Palātas ieteikumiem kopumā ir pienācīgs, to oficiālas īstenošanas pakāpe ievērojami atšķiras. Rezultātā mēs redzam tikai mērenus pierādījumus tam, ka valstu politikā un praksē notiek pārmaiņas.

Cienījamā priekšsēdētājas kundze, godātie komitejas locekļi! ES finanšu pārvaldība ir jāuzlabo. Eiropas Savienībai ir jāīsteno pareizās reformas, un tas jādara drīz.

Lēmuma pieņemšanas termiņš strauji tuvojas. Mēs sniegsim komentārus un ierosinājumus saistībā ar Komisijas priekšlikumiem un labprāt turpināsim tos apspriest.

Ja vēlamies izveidot ES finanšu sistēmu, kura var atgūt iedzīvotāju uzticību, ES iestādēm ir jāsadarbojas. Esmu pārliecināts, ka mēs to spējam paveikt.